

Memòria d'activitats 2024

Centre de Documentació del Parc del Garraf Ajuntament de Gavà

Índex

Memòria d'activitats 2024	pàg. 3
1. Introducció	pàg. 3
2. Recursos humans	pàg. 4
2.1. Recursos Humans	pàg. 4
2.2. Recursos d'infraestructures	pàg. 5
2.3 Recursos econòmics	pàg. 5
2.4 Fons documental	pàg. 7
3. Serveis.	pàg. 8
3.1. Consultes ateses	pàg. 8
3.2. Activitats i exposicions	pàg. 8
4. Difusió	pàg. 12
5. Relació amb el Parc i altres entitats	pàg. 13
6. Conclusions i propostes de futur	pàg. 13
6.1 Conclusions	pàg. 13
6.2 Propostes de futur	pàg. 14

Memòria d'activitats 2024

1. Introducció

La Gerència d'Espais Naturals de la Diputació de Barcelona, així com l'Ajuntament de Gavà tenen encomanat garantir la participació i la col·laboració en la gestió de l'espai protegit i han pres l'acord de col·laborar en tots els aspectes en la seva gestió, acord materialitzat en la signatura d'un conveni plurianual, el darrer signat amb vigència de l'1 de gener de 2023 al 31 de desembre de 2026.

El Centre de Documentació del Parc del Garraf, ubicat a Gavà des de l'any 1990, realitza des d'aquesta data tasques de catalogació de la documentació relacionada amb el Parc del Garraf, oferint als visitants una àmplia oferta documental sobre aquest patrimoni natural. Així mateix, el Centre realitza activitats culturals de difusió per donar a conèixer el Parc. La seu d'aquest centre es troba des del 2005 al Centre d'Història de la Ciutat/Arxiu Municipal al carrer de Salvador Lluç, 22.

Des de setembre del 2021 fins a dia d'avui l'organigrama del Museu de Gavà s'ha vist modificat. La figura de conservador de Patrimoni Natural ha passat a formar part del departament de Medi Ambient i s'ha inclòs, des del març de 2022, la figura de direcció del Museu, assumida per la Sra. Noemí Casado Carulla. És des d'aquest moment, que aquesta direcció assumeix les tasques de coordinació del Centre de Documentació del Parc del Garraf, de la mà de la documentalista del Centre i del suport del tècnic de Medi Ambient en les qüestions que es considerin oportunes.

El Museu de Gavà, fonamentant-se en els seus pilars com a gestor de coneixement, realitza tasques de recerca, campanyes arqueològiques i treballs d'investigació sobre el massís del Garraf i dels municipis veïns, vetlla per la

defensa del patrimoni històric de la ciutat i ofereix diverses activitats que tenen com a protagonista el patrimoni natural del municipi.

2. Recursos Humans

2.1. Recursos Humans

Disponibles Fixos:

- **Noemí Casado Carulla**, Directora del Museu de Gavà i des del 2022 coordinadora de les tasques associades al Centre de Documentació del Parc del Garraf.
- **Maria del Carmen Carbonero García**, Administrativa de l'Arxiu Municipal i documentalista del Centre de Documentació del Parc del Garraf.

Disponibles Temporals:

- **Josep Bosch Argilagós**, Conservador de Patrimoni Cultural del Museu de Gavà.
- **Mireia Forasté Casas**, Conservadora de difusió del Museu de Gavà.
- **Cristina Osorio Mon**. Auxiliar Administrativa al Departament de Patrimoni Cultural del Museu de Gavà.

Els perfils de conservadors realitzen tasques diàriament de recerca i de difusió lligades estretament amb el Patrimoni Cultural i Natural de Gavà, tant en la producció d'exposicions com en la programació d'activitats, sempre amb el suport administratiu de la Cristina Osorio.

Assistència a jornades, congressos i/o seminaris

Un representant del Museu, com a Centre de Documentació del Parc del Garraf, ha seguit assistint a les trobades, congressos i seminaris organitzats en el marc de les comissions i consells dels quals forma part.

El dia 12 de març de 2024, Mª Carmen Carbonero va realitzar una formació, telemàticament, d'actualització de la darrera versió (versió 23.11.) del programa KOHA (base de dades biblioteques Xarxa Parc Naturals de la Diputació de Barcelona) de la mà d'Hugo Agud.

El dia 12 d'abril de 2024, la coordinadora del Centre de Documentació, Noemí Casado, va assistir a la Trobada de Seguiment dels centres de Documentació per via telemàtica.

Així mateix, la persona encarregada de la documentació del centre ha realitzat formacions assíduament¹.

2.2. Recursos d'infraestructures

Mitjans tècnics disponibles:

1 PC d'ús del documentalista. Té el paquet office instal·lat, així com accés a internet amb la possibilitat de consultar el catàleg col·lectiu en línia Koha.

2.3. Recursos econòmics

Balanç econòmic 2024:

Subvenció de la Diputació de Barcelona 2024:6.200,00 €.
Despeses realitzades6.477,40€

Pressupost 2024 desglossat:

	REBUT	JUSTIFICAT
CENTRE DE DOCUMENTACIÓ (CD)	6.200,00 €	6.477,40 €
Subministrament de peanes i suports amb cartelleres identificatives pel Jardí Botànic del Museu de Gavà		6.477,40 €

¹Aquesta persona es troba actualment de baixa laboral i és per aquesta raó que no podem concretar les sessions a les quals ha assistit.

Les principals despeses del 2024 van estar relacionades amb la **producció de cartelleria del Jardí Botànic del Museu de Gavà**: peanes i suports amb cartelleres. Aquest projecte té com a objecte el Jardí Botànic del Museu de Gavà, que ocupa una superfície de 800 metres quadrats i **ofereix una representació de les diverses comunitats vegetals que conformen el paisatge que envolta la ciutat i el Parc Natural del Garraf**. Recórrer aquest espai permet endinsar-se en la vegetació típica del Garraf, les comunitats de la plana deltaica i els conreus d'horta. Des de la seva creació, el jardí botànic s'ha consolidat com una sala expositiva més del Museu de Gavà.

L'any 2004, fa ja 20 anys, es van instal·lar elements identificadors de les diferents espècies vegetals presents al Jardí Botànic de la Torre Lluch, seu del Museu de Gavà. No obstant això, l'exposició continuada a les condicions meteorològiques de l'exterior ha provocat un deteriorament significatiu d'aquests elements. Per aquest motiu, des de la Unitat de Patrimoni es considerarà fonamental procedir a la seva substitució.

El disseny executat per al jardí botànic facilita de manera excepcional diverses activitats de coneixement del medi, no només per la presència dels elements d'estudi (plantes, roques, representacions de comunitats vegetals), sinó també per la manera en què es presenten: aïllats, descontextualitzats i agrupats. Aquesta disposició permet enfocar l'atenció en aspectes específics de cada element d'estudi i afavoreix l'aprenentatge mitjançant la comparació entre els diferents elements, els quals, en el seu entorn natural, es presenten de forma dispersa.

El projecte s'ha desenvolupat el 2024 en diverses fases:

Fase 1. Anàlisi i reflexió del context i del procediment a seguir.

Fase 2. Disseny de la museografia associada, incloent les cartelles informatives.

Fase 3. Producció de les peanes i suports amb les corresponents cartelleres.

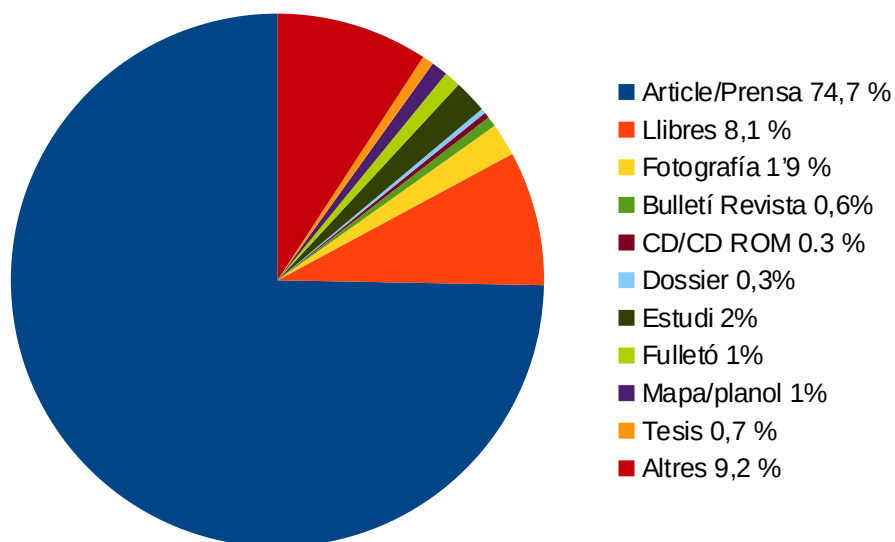
La darrera d'aquestes fases es preveu realitzar-la en el curs del 2025:

Fase 4. Millora de l'espai per fer la visita pública més còmoda i agradable.

El detall d'aquesta actuació es desenvolupa més extensament a l'apartat de propostes de futur.

2.4. Fons documental

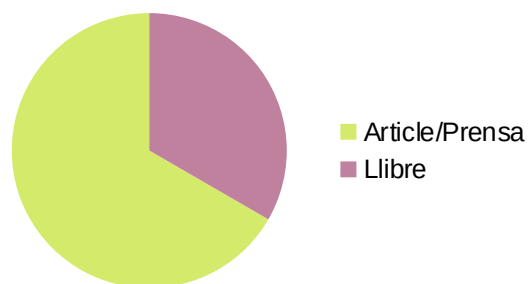
- Nombre total de documents de la base de dades: 5.020
- Tipologia dels documents de la base de dades:

- Nombre de registres entrats durant l'any 2024: 9

Tipologia dels documents entrats durant l'any:

- D'aquests 9 exemplars nous catalogats, 6 pertanyen a la secció d'Hereroteca (articles i revistes) i 3 són llibres.

3. Serveis

3.1. Consultes ateses:

- Nombre de consultes ateses: 9
- Tipologia de les consultes: Memòria: 3, Llibre: 5 i Opuscle:1

3.2 Activitats i exposicions

Si bé les activitats detallades a continuació no tenen una repercussió econòmica directa, formen part de l'oferta educativa del Museu i posen totes elles sempre de relleu el gran valor geològic de la zona, deixant ben palès que disposem no únicament d'un important patrimoni cultural, sinó també natural.

➤ Tallers:

Taller educatiu - Del Garraf Blanc al Garraf negre. Una introducció a l'ecologia.

La vegetació i les roques del massís del Garraf a partir d'una experiència de laboratori i una sortida de camp al Garraf.

Un estudi acurat amb material d'anàlisi científic al laboratori de les roques del massís del Garraf permet als alumnes conèixer-ne els principals tipus, les característiques i la història geològica del massís.

Amb la posterior sortida, al llarg d'un itinerari descobriran les formacions que aquestes roques presenten i com les seves característiques condicionen la vegetació, que varia en funció de la litologia a la qual es troba associada. L'estudi del sòl i la identificació d'espècies vegetals els fa tancar el cercle de relacions entre la geologia i la vegetació, fet que serveix com a introducció del concepte d'ecologia.

El taller inclou diverses activitats amb una marcada metodologia experiencial com l'observació directa, estudi i identificació, in situ, de la vegetació o de les formacions geològiques.

Taller educatiu - Introducció al món de les plantes. El Jardí Botànic del Museu de Gavà, una finestra al món de les plantes del delta del Llobregat i del Garraf

Al Jardí Botànic del Museu els alumnes troben un entorn ideal per introduir-se en el món de les plantes, ja que s'hi troben representades les comunitats vegetals de l'entorn amb les seves plantes característiques.

Una introducció a les característiques generals dels éssers vius en general i de les plantes en particular i l'observació de les cèl·lules vegetals al microscopi precediran un aprofundiment en l'explicació de les característiques de les plantes, les parts, necessitats i funcions vitals, així com les estructures (arbres, arbustos, enfiladisses, etc.), tipus de fruits, fulles, etc.

El treball amb troncs d'arbre tallats els fa veure la diferent velocitat de creixement de les plantes respecte a ells mateixos, alhora que treballen amb escales d'espai i temps.

El taller té una marcada metodologia experiencial, amb l'observació i manipulació directa, in situ, de plantes vives i de cèl·lules vegetals, així com el treball amb materials reals com troncs, fruits, fulles, etc.

Taller educatiu - Roques i minerals a les mines prehistòriques de Gavà

Els miners del neolític que van excavar les mines prehistòriques de Gavà tenien un gran coneixement de la geologia que els envoltava, és així com van ser capaços de fer quilòmetres de galeries.

Amb un treball d'anàlisi, observació i descripció al laboratori, amb l'ajut d'instrumental científic els alumnes s'acosten al coneixement de les roques i minerals que tenien aquests miners de Gavà fa 6.000 anys.

El taller es basa en activitats pràctiques i treball cooperatiu com la manipulació i experimentació amb les roques o l'observació i descripció en grup de les principals roques i minerals de l'entorn de Gavà, útils en el neolític.

- Taller educatiu - Entendre el paisatge des del Calamot

Amb l'objectiu d'adonar-se que el paisatge és un sistema dinàmic i complex i conèixer els diferents elements que el componen, identifiquen les principals unitats fisiogràfiques de Gavà i les unitats de litologia i vegetació. Des del cim del turó del Calamot, amb l'ajut de fitxes de treball i amb les orientacions dels monitors, els alumnes realitzen un treball d'observació i d'identificació d'elements del paisatge.

➤ Altres:

- Viu el Parc 2024

El Parc del Garraf participa al programa Viu el parc des de l'any 1995. Es desenvolupa entre els mesos de setembre i desembre i ofereix una sèrie d'activitats plàstiques, escèniques, musicals, literàries, folklòriques i de difusió del patrimoni natural i cultural que es porten a terme tant a l'interior del Parc com en els municipis que tenen el seu terme municipal dins dels límits de l'espai protegit.

➤ Visites guiades:

- Visites al Castell d'Eramprunyà

La visita al castell d'Eramprunyà i el seu entorn permet que els alumnes coneixin el feudalisme i l'edat mitjana. Recorrent els diferents recintes que conserva el castell, visitant l'església de Sant Miquel o les tombes antropomorfes i observant el magnífic entorn en què se situa els alumnes coneixeran les funcions d'aquestes construccions al llarg dels segles i la complexa estructura social i econòmica amb què s'organitzava. Tot plegat en un entorn natural únic i a l'aire lliure com és l'anomenat Garraf roig.

- Visites a Can Valls de la Roca

El jaciment arqueològic de la Vila romana de Can Valls es troba sobre del vessant marítim del turó de Caçagats, un lloc privilegiat i ben comunicat: cap a l'interior seguint el decurs del riu Llobregat, i cap a l'est gràcies a les rutes comercials marítimes.

En aquesta visita es gaudeix de l'aire lliure i s'aprofita per conèixer les restes arqueològiques de Can Valls, un enclavament estratègic recentment restaurat i enmig d'un entorn natural que hauria pogut ser un important centre de producció vitivinícola o una estació de servei pels comerciants de la Mediterrània.

➤ Exposicions:

- El futur ja és aquí. La nova societat dels metalls

L'ús dels minerals ha anat evolucionant al llarg de la història i hem passat d'utilitzar eines de sílex a telèfons mòbils construïts amb diversos metalls. Un dels problemes més preocupants de la societat actual, la crisi climàtica, està estretament relacionada a la utilització dels minerals fòssils i, per tant, calen canvis urgents. Com ens afectarà al dia a dia? Com utilitzarem els metalls en un futur?

La mostra ajuda a poder entendre tot aquest nou context i explica d'on venen, com s'extreuen, quins països en produeixen més i com s'utilitzen i processen els minerals que són indispensables en la nova Societat digital.

L'exposició ens fa un recorregut per l'explotació de minerals i el seu impacte en el paisatge, afegint una mirada crítica des de l'objectiu de la sostenibilitat del planeta, que posa al punt de mira els hàbits de consum dels seus habitants des de temps immemorials.

Aquesta exposició va romandre a les sales del Museu d'Arenys de Mar des del 21 de novembre de 2021 fins al 5 de juny de 2022. La Unitat de Patrimoni de l'Ajuntament de Gavà considerarà el contingut d'aquesta exposició molt interessant i en va demanar la seva itinerància, signant un conveni amb l'Ajuntament d'Arenys de Mar vigent durant aquest any 2024 i renovat fins a finals de 2025.

L'exposició es programa amb la finalitat de divulgar el coneixement científic al voltant dels recursos minerals i els reptes mediambientals contrapasant la visió del s.XXI a la del Neolític gavanenc, alhora que es repassen els usos de roques i minerals al neolític a través de l'explotació i dels objectes trobats a les mines prehistòriques de Gavà.

4. Difusió

Les activitats realitzades sempre són difoses a través de les nostres Xarxes Socials, principalment Facebook i Instagram, però també Twitter. A continuació es mostren alguns exemples, com la difusió realitzada de l'activitat «Viu el Parc 2024» organitzada gràcies al programa de Viu el Parc de la Diputació de Barcelona.

Difusió a Xarxes Socials durant l'activitat

5. Relació amb el Parc i altres entitats

Visita guiada al castell d'Eramprunyà

Les obres de consolidació del castell continuen i l'accés lliure al castell d'Eramprunyà és restringit. Per conèixer aquest important enclavament històric i paisatgístic s'ofereix la visita guiada al castell **a càrrec dels voluntaris de la Unió Muntanyenca Eramprunyà**.

Visita guiada a la vil·la romana de Can Valls

Gaudiu de l'aire lliure i aprofiteu per conèixer les restes arqueològiques de Can Valls, un enclavament estratègic recentment restaurat i enmig d'un entorn natural que hauria pogut ser un important centre de producció vitivinícola o una estació de servei pels comerciants de la Mediterrània.

6. Conclusions i propostes de futur

6.1. Conclusions

Des del Centre de Documentació del Parc del Garraf, en coordinació amb la direcció del Museu de Gavà, s'han dut a terme diverses actuacions que posen en valor la importància del Patrimoni Natural del nostre municipi. La intervenció més rellevant d'aquest 2024 ha estat el projecte de cartelleria del Jardí Botànic del Museu de Gavà, orientat a millorar la presentació i l'accessibilitat de les espècies vegetals i les comunitats naturals que el conformen. Aquesta iniciativa no només afavoreix la conservació del patrimoni natural, sinó que també facilita el coneixement i l'aprenentatge dels visitants, promovent una millor comprensió i connexió amb el paisatge que ens envolta. Tot plegat ha estat possible gràcies al recolzament econòmic de la Gerència d'Espais Naturals de la Diputació de Barcelona.

Considerem especialment rellevant la interacció entre la gestió del Patrimoni Natural i la del Patrimoni Cultural, ja que aquestes dues dimensions, tot i ser

aparentment separades, s'enriqueixen mútuament i contribueixen a una millor comprensió i preservació de la nostra identitat i territori. Aquesta aproximació integrada ens permet desenvolupar projectes que no només valoren els elements naturals, sinó que també els connecten amb la nostra història, tradicions i expressions culturals.

Adoptar una visió pluridisciplinària en les nostres iniciatives ens permet innovar en la manera de gestionar i transmetre aquest patrimoni, establint un vincle profund entre el passat i el present, entre la natura i la cultura. Creiem fermament que aquesta fusió ofereix un valor afegit als nostres projectes, en generar consciència i implicació en la preservació d'ambdós patrimonis. Per això, volem continuar apostant per aquesta visió en totes les nostres accions futures, consolidant un model de treball que respecti i promogui la interrelació entre aquests dos àmbits essencials.

6.2 Propostes de futur

6.2.1. Activitats de difusió i divulgació del Parc del Garraf

- ◆ El 2026 es pretenen mantenir en programació tot el seguit de **tallers i visites guiades** especificades al punt 3,2 d'aquesta memòria.
- ◆ Tal i com s'ha esmentat anteriorment, del **projecte Jardí Botànic** manca implementar la darrera fase del projecte. Això és, col·locació i adequació de les peanes i carteles informatives.

En aquest sentit, l'execució vindrà determinada pels tempos marcats per les obres de restauració i consolidació que des del passat gener 2025 s'estan duent a terme a l'edifici de la Torre Lluch, seu del Museu municipal. S'espera que aquestes acabin a l'estiu i, per tant, la instal·lació es faria a continuació. L'adequació del jardí és una tasca que si bé esperem començar-la al 2025, és més que probable que s'allargui en el temps i ocupi mesos del 2026.

◆ **A la vora del foc. El Foc: Cultura, Simbolisme i Influència a la Humanitat**

A finals del 2025 esperem inaugurar l'exposició: **El Foc: Cultura, Simbolisme i Influència a la Humanitat**, una exposició dedicada al concepte de foc, el seu simbolisme i la seva rellevància per la humanitat.

El missatge central convidarà a una reflexió sobre el doble paper del foc en la nostra societat: d'una banda, és un element fonamental per a la creació artística (ex: ceràmica, vidre), i de l'altra, esdevé una potent força destructiva (en incendis i en contextos de guerra i ús militar).

Pel que fa als incendis forestals, es podran identificar causes naturals i humanes, i aquests són objecte d'investigació per entendre com el foc influeix en els ecosistemes, afectant paisatges naturals i la biodiversitat. A més, el foc es considera un factor clau del canvi climàtic, amb una clara interrelació entre els focs massius i l'escalfament global.

L'exposició també abordarà el foc com a amenaça per a la humanitat, explorant les tecnologies i els mètodes actuals per prevenir incendis i minimitzar els seus efectes.

6.2.4. Representació institucional

El coordinador del Centre de Documentació continuarà assistint a les reunions de la *Comissió Consultiva del Parc del Garraf* i de la *Comissió Tècnica per a la Coordinació de l'Ús Públic al Parc del Garraf-Olèrdola i El Foix*.

6.2.5. Assistència a trobades.

El coordinador del Centre de Documentació continuarà assistint a les *Reunions de Centres de Documentació de la xarxa de Parcs Naturals*, a les *Sessions de treball de Centres de Documentació d'Espais Naturals Protegits de Catalunya*, a les *Trobades de Centres de Documentació de la Xarxa de Parcs Naturals i biblioteques de la Xarxa de biblioteques de la Diputació de Barcelona* i a les jornades i cursos del *DocAmbCat (Centres amb documentació ambiental de Catalunya)*.